

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANAN UZAKTAN EĞİTİM YÖNTEMİNE
YÖNELİK TUTUMLARIN ARAŞTIRILMASI: ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
ÖRNEĞİ**

Şehnaz IŞIK*

Öz

Bu araştırma, Covid-19 salgınından sonra Yükseköğretim kurumlarında zorunlu olarak uzaktan eğitim yöntemine geçilmesiyle Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitim yöntemine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gören 200 öğrenciden oluşmaktadır. Tarama modelinin uygulandığı araştırmada "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyet, motivasyon türü, not ortalaması, salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunma ve sınıf değişkeni açısından ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyet, motivasyon türü, salgın öncesi bir uzaktan eğitim programında bulunma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermezken, not ortalaması ve sınıf değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sonuç olarak öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları genel anlamda olumsuzdur.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uzaktan eğitim, Uzaktan eğitime yönelik tutum, Alman dili ve edebiyatı öğrencisi.

**Analysis of Attitudes Towards The Distance Education System Applied by Higher Education Institutions:
German Language and Literature Department Example**

Abstract

This study aims to identify Sivas Cumhuriyet University, German Language and Literature Department students' attitudes towards distance education system when education provided by Higher Education institutions mandatorily became distance education during the COVID-19 pandemic. The study's sample consisted 200 students from the German Language and Literature Department. "Personal information Form" and "Attitude towards Distance Education Scale" were used in the study in which the survey model was applied. In the study, students' attitudes towards distance education were dealt with in terms of gender, motivation type, grade average, being part of a distance education program prior to the pandemic and grade variables in the study. According to the results, there was no significant difference in the students' attitudes towards distance education in gender, motivation type, being part of a distance education program prior to the pandemic variables. However, there was a significant difference in grade average and grade variables. Students' attitude towards distance education was negative both in general and in the scale's advantages and disadvantages sub- dimensions.

Keywords: COVID-19, Distance education, Attitude towards distance education, German language and literature students.

1. Giriş

2020 yılında, Çin'de başlayan Covid-19 salgını kısa sürede tüm dünyaya yayılmış ve toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da ciddi değişikliklere neden olmuştur. Bu durum, eğitim sürecinin devamlılığı için uzaktan eğitimin bir seçenek olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Uzaktan eğitim, öğrencilerin ve öğretmenlerin farklı yerlerde bulunarak iletişim araçları ve posta

* Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, isehnaz@cumhuriyet.edu.tr
0000-0002-3018-7721

hizmetleri gibi yöntemler kullanarak öğrenim faaliyetlerini sürdürdüğü eğitim modelidir (İşman, 1999). Uşun (2006) kaynakla alıcıların öğrenim sürecinde farklı mekanlarda bulunmalarına rağmen bireysellik, esneklik ve bağımsızlık sağlayan bir öğrenme modeli olan uzaktan eğitimi daha geniş bir perspektifte ele alarak, ders materyalleri, işitsel ve görsel teknolojiler gibi doküman, teknolojik araç ve yöntemlerin kullanıldığı öğrencilerin farklılıklarına odaklanan, öğrenme-öğretme öğelerinin karşılıklı etkileşiminin bilgisayar tabanlı tümleşik teknolojilerle gerçekleştirildiği sistematik bir eğitim modeli olarak tanımlanmaktadır.

Salgın süreciyle eğitim kurumlarında uzaktan eğitime hızlı ve zorunlu bir geçiş yapılması uzaktan eğitimin üstün ve sınırlı yönlerine yönelik birçok tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Uzaktan eğitimin üstün ve sınırlı yönlerine yönelik görüşler ele alındığında kısaca şu sonuca varabiliriz: Eğitimde kitlesel erişim (Alakuş, 2003; Ayyıldız vd., 2006), zaman ve mekan tasarruf (Ayyıldız vd., 2006), ayrıca maddi tasarruf (Ayyıldız vd., 2006; Dinçer, 2006; Matthews, 1999; Uşun, 2006), zamanda ve mekânda esneklik (Cengiz & Tüzüm, 2004; Matthews, 1999), öğrenmede esneklik ve çeşitlilik (Cengiz & Tüzüm, 2004; Uşun, 2006), verimlilik (Ayyıldız vd., 2006), özürülüler ve özel eğitime muhtaç olanlara (Alakuş, 2003; Ayyıldız vd., 2006; Holmberg, 1995; Matthews, 1999; Uşun, 2006) ve kamu veya özel kuruluşlarda çalışanlara fırsatta eşitlik, geleneksel eğitime katkı, ulusal ve bireysel gelişime katkı (Alakuş, 2003; Uşun, 2006), standardizasyon (Uşun, 2006), ölçme ve değerlendirmede objektiflik (Dinçer, 2006) ve kolay ve hızlı güncelleme (Uşun, 2006), bilgiye birincil kaynaktan ulaşım (Ayyıldız vd., 2006) uzaktan eğitimin üstün yönü olarak görülmektedir. Ancak sosyal etkileşimde eksiklik/sınırlılık (Ayyıldız vd., 2006; Dick, 2002; Uşun, 2006) ve dolayısıyla sosyalleşme/sosyal öğrenmede eksikliği (Ayyıldız vd., 2006; Uşun, 2006), sorunları anında giderilememe (Ayyıldız vd., 2006; Dick, 2002), bireysel ve bağımsız çalışma ve öğrenmede zorunluluk/zorluk (Ayyıldız vd., 2006; Uşun, 2006), uygulama dersleri açısından elverişsizlik (Ayyıldız vd., 2006), fazla öğrenci sayısına (Ayyıldız vd., 2006; Özmen, 2012) ve iletişim teknolojisine bağlı sıkıntılar (Cengiz & Tüzüm, 2004; Uşun, 2006), düşük verimlilik (Uşun, 2006) okuma ve yazmada öncelik, dolayısıyla sözlü anlatımda azlık (Uşun, 2006), eğitmen açısından zorluklar (Özmen, 2012), eğitim sürecinin kontrolündeki zorluk (Özmen, 2012; Uşun, 2006) ise uzaktan eğitimin sınırlı yönü olarak görülmektedir.

Türkiye’de salgından önce de bazı üniversiteler (örn., Anadolu Üniversitesi) uzaktan eğitimi benimsenmiş ya da uzaktan eğitim birimi bulunan üniversitelerdeki zorunlu dersler (Türkçe, Tarih, İngilizce vs.) uzaktan eğitimle yürütülmüştür. Covid-19 salgını öncesi yapılan pek çok araştırmada üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilgili genelde kararsız yada olumsuz bir tutum içinde oldukları (Cinkara & Bağçeci, 2013; Doğan, 2020; Özüdoğru & Hişmanoğlu, 2016; Pepeler vd., 2018), uzaktan eğitimde öğrencilerin derste kullanılan öğretim teknolojilerinden, ders içeriklerinden ve öğretim elemanlarıyla olan iletişimden memnun oldukları, ancak teknik sorun ve öğrenme güçlüğünden dolayı çoğunun uzaktan eğitimi etkili, verimli bulmayıp yüz yüze öğrenim görmek istedikleri (Metin vd., 2017; Pepeler vd., 2018), eğitimde teknoloji kullanımı, öğrencilere zaman ve mekan esnekliği içinde derse katılabilme ve öğrenme temposuna uygun öğrenme imkanı gibi üstün yönü bakımından uzaktan eğitimi öğrencilerin olumlu buldukları (Şirin & Tekdal, 2015), görülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitime karşı öğrencilerin tutumunda bilgisayar bilmenin olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Yavuz, 2016). Yapılan araştırmalarda genelde uzaktan eğitime yönelik tutumda cinsiyet değişkeni açısından bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Buna karşın kız öğrencilerin erkeklere göre daha olumlu bir görüşünün olduğu Doğan (2020) tarafından yapılan çalışmada tespit edilmiştir. Alan yazında Türkiye’de uzaktan eğitim çerçevesinde dil öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelendiği araştırmaların çoğunluğunun ilk, orta ve yükseköğretimdeki İngilizce öğrenen öğrencileri kapsadığı görülmektedir. İlk ve ortaöğretimde İngilizcenin birincilliği ve zorunluluğu; yükseköğretimde ise İngiliz Dili ve Edebiyatı (84), İngilizce Öğretmenliği (85) bölüm sayılarının Alman Dili ve Edebiyatı (13), Almanca Öğretmenliği (16) bölüm sayısına göre oldukça fazla olması

araştırmaların çoğunun neden İngilizce öğrencisine yönelik olduğunu daha da netleştirmektedir (<https://www.eleman.net/bolum/ingilizce-ogretmenligi>). Almanca öğrencisine yönelik uzaktan eğitim bağlamında araştırma sayısının azlığı ve ayrıca yüz yüze eğitime alışkın olan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının hiç şüphesiz uzaktan eğitim süreçlerini olumlu ya da olumsuz etkileyeceği gerçeğinden yola çıkılarak Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik tutumlarının ortaya konulması hedeflenerek uzaktan eğitimin eksik ve aksayan yönlerinin belirlenip giderilmesiyle sağlıklı ve verimli bir eğitim yürütülmesi amaçlanmıştır. Ayrıca dünyamızın içinde bulunduğu şartlarda özellikle Covid -19 salgını neticesinde bundan sonra yaşanabilecek her türlü afet ve başka salgın hastalıklar sonrası Acil Durum Eylem Planı (ADEP) çerçevesinde uzaktan eğitimin üzerinde önemle durulmasının zorunluluğunu ve önceliğini vurgulamaktadır (Telli Yamamoto & Altun, 2020).

Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü (ADEB) öğrencilerinin uzaktan eğitim yöntemine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre belirlenmesine dayalı betimsel nitelikteki bir çalışma amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitim modeline ilişkin tutumları;

- 1: cinsiyet,
- 2: motivasyon türü,
- 3: tutumları not ortalaması,
- 4: salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunma/bulunmama ve
- 5: sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Nicel yaklaşımın benimsendiği bu çalışma tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, belirli özelliklere sahip bir grup insanın özellikleri hakkında toplamak amacıyla kullanılan araştırma yöntemidir (Karasar, 2003).

2.2. Çalışma Grubu

2020-2021 akademik yılı bahar döneminde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki (ADEB) Hazırlık, 1., 2., 3. ve 4. sınıflarındaki toplam 351 (169 kadın, 31 erkek) öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem hacminin tespit edilmesinde evrenin bilindiği durumda $n = \frac{N \times t^2 \times p \times q}{d^2 \times (N-1) + (t^2 \times p \times q)}$ formülü kullanılmaktadır (Hayran, 2012, s. 72). Formüldeki değerler yerine konulduğunda evreni temsil eden minimum örneklem büyüklüğünün $n=183$ olduğu görülmüştür $n = \frac{351 \times (1,96)^2 \times (0,5) \times (0,5)}{[(0,05)^2 \times (351-1) + (1,96^2 \times 0,5 \times 0,5)]}$. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu araştırmaya katılmaya gönüllü olan 200 öğrenci oluşturmaktadır. %95 güven aralığında 0,05 hata payıyla gerçekleştirilen bu çalışmada çalışma grubunun evreni temsiliyet gücüne sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan 200 öğrenciden 169'u (%84,5) kadın, 31'i (%15,5) erkek, %25'i birinci sınıf, %11'i ikinci sınıf, %17'si üçüncü sınıf, %16'sı dördüncü sınıf ve %31'i hazırlık sınıfıdır. 109 öğrenci (%54,5) en fazla 2,00 – 2,99 not ortalamasına sahiptir. 133'ü (%66,5) salgın sonrasında yüz yüze eğitim yöntemini, 26'sı (%13) uzaktan eğitimi tercih etmiştir. 131'i (%65,5) içsel motivasyona, 69'u (%34,5) dışsal motivasyona sahiptir. 170'i (%85) salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunmadıklarını, 30'u ise (%15) bulduklarını belirtmişlerdir. Takip etme -Takip etmeme açısından oranları ele aldığımızda Alman Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin 30'unda 'tümüyle' (%15) ve 69'unda

'genellikle' (%34,5) takip oranlarını, 31'inde 'çok az' (%15,5) ve 39'unda ise 'kısmen' (%19,5) takip etmeme oranlarını görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgi sahibi olmak adına araştırmacının oluşturduğu kişisel bilgi formu ve Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) kullanılmıştır. Ağır ve arkadaşlarının (2008) geliştirdiği UEYTÖ "Uzaktan Eğitimin Avantajları" ve "Uzaktan Eğitimin Dezavantajları" şeklinde iki alt faktörden ve 5'li likert tipi 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlanmasında ortalama puanları daha etkin değerlendirebilmek için ölçüt aralıklarıyla değerlendirme yapılmıştır. Buna göre 1,00- 2,59 arası ortalama puan düşük düzeyde tutum, 2,60-3,39 arası ortalama puan orta düzeyde tutum ve 3,40-5,00 arası ortalama puan yüksek düzeyde tutum olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra ölçeğin maddeleri ve genel ortalaması için kesme puanı 3,40 olarak kabul edilmiştir. Ortalama puanın 3,40'ın altında olması öğrencilerin olumsuz, 3,40'ın üzerinde olması olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir (Çakınberk & Demirel, 2010: 110). Ağır ve arkadaşlarının (2008) yaptığı çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa değeri $\alpha=0,83$ olup bu araştırmada ise bu değer $\alpha=0,95$ olarak hesaplanmıştır. Buradan ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu sonucuna ulaşılabılır (Kılıç, 2016: 48).

2.4. Verilerin Analizi

ADEB öğrencilerine Google anket üzerinden e-postayla anket formu ulaştırılmıştır. Analiz sürecinde SPSS programı kullanılarak öncelikle verilerin normalliği çarpıklık ve basıklık testleriyle analiz edilmiştir (Tablo 1). Çarpıklık ve basıklık katsayılarının $\pm 1,5$ aralığında yer aldığı, verilerin normal dağılıma sahip olduğu ve verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılabileceği görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2007). Verilerin analizinde ikili bağımsız grup karşılaştırmalarında independent samples t-testi uygulanmış olup çoklu bağımsız grup karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (Anova) ve çoklu gruplar arası farkın tespitinde Post Hoc testleri uygulanmıştır. Araştırmada tüm istatistiki işlemler %95 güven aralığında 0,05 hata payıyla gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Normallik testi sonuçları

Ölçek	Skewness (Çarpıklık)		Kurtosis (Basıklık)	
	Statistic	ss.	Statistic	ss.
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	0,54	0,17	-0,42	0,34
Avantaj Alt Boyutu	0,38	0,17	-0,50	0,34
Dezavantaj Alt Boyutu	0,68	0,17	-0,27	0,34

2.5. Araştırma Etiği

Araştırmada ölçme aracı öğrencilere uygulanmadan önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşerî Bilimler Kurulu'ndan 02.04.2021 tarihli ve E60263016-050.06.04-29060 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın Değişkenine İlişkin Betimsel İstatistikler

Tablo 2'deki UEYTÖ maddelerinin avantajlar boyutuna ait ortalamalarında 3,78 ile en yüksek ortalamaya "Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır" ifadesiyle 10.madde olurken, 2,01 ile en düşük ortalamaya "Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir" ifadesiyle 13. madde olmuştur. Ölçeğin dezavantajlar boyutunda ise 2,70 ile en yüksek ortalamaya "Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir" ifadesiyle 18. madde olurken, 1,94 ile en düşük ortalamaya "Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim

gereklidir” ifadesiyle 15.madde olduğu görülmüştür. Ölçekte yer alan bütün maddelerin ortalamalarına bakıldığında 10 maddenin (1., 4., 6., 7., 9., 11., 13., 15., 17., 20. maddeler) düşük, 7 maddenin (2., 12., 14., 16., 18., 19., 21. maddeler) orta ve 4 maddenin (3.,5., 8., 10. maddeler) ise yüksek ortalama puanlarının olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği madde puanları

Boyut	Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri	n	$\bar{x}$	ss.
Avantajlar	1- Uzaktan eğitimle bireylerin başarı süreçleri daha kolay takip edilir.	200	2,21	1,20
	2- Uzaktan eğitimde zaman ve mekan kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliliğini sağlar.	200	2,72	1,37
	3- Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar.	200	3,63	1,32
	5- Uzaktan eğitim işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.	200	3,11	1,28
	7- Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.	200	2,26	1,27
	8- Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonu artırır.	200	3,54	1,17
	10- Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır.	200	3,78	1,07
	11- Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.	200	2,14	1,33
	13- Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	200	2,01	1,17
	14- Uzaktan eğitim uygulamalarından nitelikli sonuçlar elde edilir.	200	2,63	1,22
	16- Uzaktan eğitim öz değerlendirme becerilerini geliştirir.	200	2,75	1,17
	17- Uzaktan eğitim büyük bir güce sahiptir.	200	2,54	1,25
	19- Uzaktan eğitim, örgün eğitim (normal eğitim) uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkilidir.	200	2,73	1,21
	21- Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir.	200	2,89	1,31
Dezavantajlar	4- Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	200	2,05	1,28
	6- Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.	200	2,37	1,24
	9- Uzaktan eğitimle öğrenme anti-sosyaldır.	200	2,57	1,15
	12- Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.	200	2,62	1,42
	15- Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.	200	1,94	1,13
	18- Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.	200	2,70	1,29

20- Uzaktan eğitim, ülkemizde sağlıklı bir şekilde uygulanamaz.	200	2,55	1,32
---	-----	------	------

Tablo 3'te ise öğrencilerin UEYTÖ'nin toplamında 2,65 ortalama puan ile avantaj alt boyutunda 2,78 ortalama puan ile orta düzeyde bir tutuma, dezavantajlar alt boyutunda 2,40 ortalama puan ile düşük düzeyde bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Buna göre, ADEB öğrencilerinin hem genelde hem de iki alt boyutta uzaktan eğitim yöntemine ilişkin tutumlarının olumsuzya yakın bir kararsızlık içerisinde oldukları sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 3. UEYTÖ istatistikleri

Boyut	n	$\bar{x}$	ss.	Genel Toplam		Cronbach Alfa
				$\bar{x}$	ss.	
Avantaj	200	2,78	0,93	2,65	0,93	0,95
Dezavantaj	200	2,40	1,00			

Cinsiyet ve UEYTÖ

ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitim modeline ilişkin tutumlarında cinsiyet açısından bir farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo 4). Sonuçlara göre UEYTÖ'nin iki alt boyutlarından biri olan uzaktan eğitimin avantajlarında kız öğrenciler ($\bar{x}=2,78\pm 0,91$) ile erkek öğrenciler ($\bar{x}=2,74\pm 1,05$) arasında istatistiki manada anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t_{(198)}=0,234$; $p>0,05$). Uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik ortalama puanlara bakıldığında ise kız öğrencilerin ortalama puanı ($\bar{x}=2,39\pm 1,00$) ile erkeklerin ortalama puanları ($\bar{x}=2,41\pm 1,02$) arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(198)}=-0,116$; $p>0,05$).

Tablo 4. UEYTÖ alt boyutlarının cinsiyete göre incelenmesi

Değişken	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss.	t	df.	p
Avantaj	Kadın	169	2,78	0,91	0,234	198	0,81
	Erkek	31	2,74	1,05			
Dezavantaj	Kadın	169	2,39	1,00	-0,116	198	0,90
	Erkek	31	2,41	1,02			

Motivasyon Türü ve UEYTÖ

ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının motivasyon türü açısından farklılık gösterip göstermemesi durumunu belirleyebilmek için uygulanan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına ait bulgular Tablo 5'te verilmiştir. Tabloya bakıldığında motivasyon türü açısından UEYTÖ'nin avantaj ($t_{(198)}=-0,795$; $p>0,05$) ve dezavantaj ($t_{(198)}=-1,359$; $p>0,05$) boyutlarında istatistiki manada anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 5. UEYTÖ alt boyutlarının motivasyon türüne göre incelenmesi

Değişken	Motivasyon Türü	n	$\bar{x}$	ss.	t	df.	p
Avantaj	"Dışsal Motivasyon"	69	2,70	0,85	-0,795	198	0,42
	"İçsel Motivasyon"	131	2,81	0,97			
Dezavantaj	"Dışsal Motivasyon"	69	2,26	0,89	-1,359	198	0,17
	"İçsel Motivasyon"	131	2,47	1,05			

Not Ortalaması ve UEYTÖ

ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının not ortalaması değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı uygulanan tek yönlü varyans analiziyle (ANOVA) test edilmiştir. Tablo 6'da sunulan sonuçlara göre UEYTÖ'nin uzaktan eğitimin avantajları alt boyutu not ortalaması değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($F_{(2,197)}=5,444$; $p<0,05$). Tespit edilen farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu ortaya koymak adına Post Hoc testi uygulanmış ve anlamlı farklılığın

not ortalaması 3.00-4.00 arası olanlar ($\bar{x}=3,02\pm 1,01$) ile 2.00-2.99 not ortalamasına sahip olanlar ($\bar{x}=2,62\pm 0,83$) arasında olduğu görülmüştür. Bu verilere göre not ortalaması 3.00-4.00 olanların diğer not ortalamalarına sahip olanlara göre uzaktan eğitim yöntemini daha yüksek oranda avantajlı buldukları görülmektedir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarında ise not ortalamaları değişkeni açısından anlamlı bir fark oluşmamaktadır ($F_{(2,197)}=2,312$; $p>0,05$).

Tablo 6. UEYTÖ alt boyutlarının not ortalamasına göre incelenmesi

Değişken	Not Ortalaması	n	$\bar{x}$	ss.	F	df.	p
Avantaj	0 - 1,99	7	2,29	0,79	5,444	2/197	0,00*
	2,00 - 2,99	109	2,62	0,83			
	3,00 - 4,00	84	3,02	1,01			
Dezavantaj	0 - 1,99	7	2,32	0,82	2,312	2/197	0,10
	2,00 - 2,99	109	2,26	0,90			
	3,00 - 4,00	84	2,57	1,12			

* $p<0,05$

3.00- 4.00 not ortalamasına sahip olanların diğer not ortalamalarına sahip olanlara göre daha yüksek oranda uzaktan eğitim yöntemini daha avantajlı buldukları görülmesiyle 3,00 – 4,00 not ortalamasına hangi sınıfların sahip olduğu Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Not ortalamalarının sınıflara göre dağılımı

Not Ortalaması →	0-1,99		2,00-2,99		3,00-4,00	
	n	%	n	%	n	%
1. Sınıf	1	2,0	21	42,0	28	56,0
2. Sınıf	0	0	9	40,9	13	59,1
3. Sınıf	0	0	24	70,6	10	29,4
4. Sınıf	0	0	15	46,9	17	53,1
Hazırlık	6	9,7	40	64,5	16	25,8

Tablo 7’e göre 3,00-4,00 not ortalamasına en fazla %59,1 oranla 2. Sınıfların, daha sonra %56 oranla 1. Sınıfların ve en az %25,8 oranla Hazırlık sınıfının sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği alt boyutlarının sınıfların not ortalamasına göre incelenmesi

Değişken	Not Ort.	Sınıf	n	$\bar{x}$	ss.	F	df.	p
0-1,99		1.Sınıf	1	1,50	0,00	1,195	1/5	0,32
		2.Sınıf	0	0,00	0,00			
		3.Sınıf	0	0,00	0,00			
		4.Sınıf	0	0,00	0,00			
		Hazırlık	6	2,42	0,78			
Avantaj	2,00-2,99	1.Sınıf	21	2,59	0,85	1,452	4/104	0,22
		2.Sınıf	24	2,76	0,81			
		3.Sınıf	15	2,39	0,72			
		4.Sınıf	15	3,02	0,81			
		Hazırlık	6	2,42	0,78			

		Hazırlık	40	2,60	0,87			
		1.Sınıf	28	3,17	1,00			
		2.Sınıf	13	3,57	1,10			
	3,00-4,00	3.Sınıf	10	2,94	1,30	2,761	4/79	0,03*
		4.Sınıf	17	2,94	0,51			
		Hazırlık	16	2,42	0,94			
		1.Sınıf	1	1,42	0,00			
		2.Sınıf	0	0,00	0,00			
	0-1,99	3.Sınıf	0	0,00	0,00	1,503	1/5	0,27
		4.Sınıf	0	0,00	0,00			
		Hazırlık	6	2,47	0,79			
		1.Sınıf	21 9	2,22	1,06			
		2.Sınıf	24	2,28	1,04			
Dezavantaj	2,00-2,99	3.Sınıf		1,93	0,80	1,875	4/104	0,12
		4.Sınıf	15	2,72	0,72			
		Hazırlık	40	2,31	0,85			
		1.Sınıf	28	2,70	1,13			
		2.Sınıf	13	3,18	1,19			
	3,00-4,00	3.Sınıf	10	2,58	1,39	2,158	4/79	0,08
		4.Sınıf	17	2,40	0,84			
		Hazırlık	16	2,04	0,96			

Not ortalamalarına göre sınıfların uzaktan eğitime yönelik dezavantaj ve avantaj boyutlarının farklılaşp farklılaşmadığı ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 3,00-4,00 not ortalamasına sahip katılımcıların sınıflara göre uzaktan eğitime yönelik avantaj boyutu farklılık göstermektedir ($F_{(4,79)}=2,761$; $p<0,05$). Farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc testlerinden LSD testi uygulanmış, analiz sonuçlarına göre hazırlık sınıfı ile 1.sınıf ve 2. Sınıf arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Bu bulgulardan 3,00-4,00 yüksek not ortalamasına sahip öğrencilerin, dolayısıyla sınıfların uzaktan eğitimini diğer not ortalamalarına sahip olanlardan daha avantajlı bulmaktadır.

Salgın Öncesi Bir Uzaktan Eğitim Programında Bulunma/Bulunmama ve UEYTÖ

ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının daha önce uzaktan eğitim programında bulunma/bulunmama değişkeni açısından fark olup olmadığını tespit etmek adına gerçekleştirilen bağımsız örnekleme t-testinin sonuçlarına göre UEYTÖ'nin her iki alt boyutunda bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Sonuçlar Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9. UEYTÖ alt boyutlarının salgın öncesi uzaktan eğitim programına katılma durumuna göre incelenmesi

Değişken	Salgın Öncesi Bir Uzaktan Eğitim Programına Katılma	n	$\bar{x}$	ss.	t	df.	p
Avantaj	Evet	30	3,03	0,73	1,633	198	0,10
	Hayır	170	2,73	0,95			
Dezavantaj	Evet	30	2,57	0,95	1,012	198	0,31
	Hayır	170	2,36	1,01			

Sınıf Düzeyi ve UEYTÖ

ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının sınıf değişkeni açısından fark olup olmadığını saptamak adına gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine göre (ANOVA), uzaktan eğitimin avantajlarında sınıflar arasında istatistiksel manada anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F_{(4,195)}=3,677$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu saptamak için Post-Hoc testi yapılmıştır. Tablo 10’da görüldüğü üzere, bulgular farkın ikinci sınıflar ile üçüncü sınıflar, ikinci sınıflar ile hazırlık sınıfı arasında olduğunu göstermektedir. İkinci sınıfların ortalama puanı $\bar{x}=3,24\pm 1,05$ iken, 3. sınıf $\bar{x}=2,55\pm 0,94$ ve hazırlık sınıfı $\bar{x}=2,53\pm 0,87$ ortalama puanına sahiptir. Bulgular ikinci sınıfların, üçüncü sınıf ve hazırlık sınıfına kıyasla uzaktan eğitimin daha avantajlı olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarında ise sınıfa göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{(4,195)}=2,165$; $p>0,05$).

Tablo 10. UEYTÖ alt boyutlarının sınıfa göre incelenmesi

Değişken	Sınıf	n	$\bar{x}$	ss.	F	df.	p
Avantaj	Birinci Sınıf	50	2,89	0,98	3,677	4/195	0,00*
	İkinci Sınıf	22	3,24	1,05			
	Üçüncü Sınıf	34	2,55	0,94			
	Dördüncü Sınıf	32	2,98	0,66			
	Hazırlık	62	2,53	0,87			
Dezavantaj	Birinci Sınıf	50	2,47	1,11	2,165	4/195	0,07
	İkinci Sınıf	22	2,81	1,19			
	Üçüncü Sınıf	34	2,12	1,03			
	Dördüncü Sınıf	32	2,55	0,79			
	Hazırlık	62	2,26	0,87			

* $p<0,05$

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

ADEB öğrencilerinin UEYTÖ’nin avantaj boyutunda en yüksek ortalamaya “Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır” maddesi, en düşük ortalamaya ise “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir” maddesi olmuştur. Ölçeğin dezavantajlar boyutunda ise en yüksek ortalamaya “Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir” maddesi olurken, en düşük ortalamaya “Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir” maddesi olmuştur. Ayrıca öğrencilerin UEYTÖ’ne göre uzaktan eğitime yönelik orta düzeyde avantajlı, düşük düzeyde dezavantajlı bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Ölçekteki bütün maddelerin ortalamalarına bakıldığında 10 maddenin düşük, 7 maddenin orta ve 4 maddenin ise yüksek ortalama puanının olduğu, dolayısıyla ADEB öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları hem genelde hem de iki alt boyutta olumsuz yakın bir kararsızlık içerisinde oldukları sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuç diğer çalışmalarda da görülmekte olup öğrencilerin uzaktan eğitime olan tutumlarının çalışmadaki gibi daha çok kararsız seviye olan orta ve düşük olduğu görülmektedir (Altuntaş-Yılmaz, 2020; Ateş & Altun, 2008; Barış, 2015; Doğan, 2020; Göldağ, 2021; Güler & Demirtaş, 2022; Han & Demirbilek, 2021; Johnson vd., 2000; Karatepe vd., 2020; Keskin & Özer, 2020;

Kışla, 2005; Metin vd., 2017; Özçelik & Atmaca, 2022; Özüdoğru & Hişmanoğlu, 2016; Pepeler vd., 2018; Yakar & Yıldırım, 2021; Yavuz, 2016; Yıldız, 2016). Öğrencilerin uzaktan eğitim modeline yönelik tutum, algı ve görüşlerinin orta derecenin üstünde yüksek düzeyde olumlu olduğu az sayıda çalışmalar da yer almaktadır (Cinkara & Bağçeci, 2013; Demir & Narlıkaya, 2020; Ersoy, 2015; Ushida, 2005; Yavuz, 2016; Yenilmez vd., 2017). ADEB öğrencilerinin ve yukarıdaki Covid-19 sonrası yapılan çalışmalardaki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik kararsızlık düzeyinde orta, dolayısıyla olumsuz tutumlara sahip olmasının temelinde öğrencilerin salgınla birlikte her yönden beklenmedik ve hazırlıksız bir durumda yüksek öğrenimlerini zorunlu olarak uzaktan eğitimle sürdürmek ve bu salgının beraberinde getirdiği birçok belirsizlikle başa çıkmak zorunda kalmalarının yattığı ve ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitimdeki bilgi ve deneyim eksikliğinden de kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik bu olumsuzluğun bir nedeni de Covid-19 salgınının öğrencilerde kaygı bozukluğu, derslere odaklanamama, konsantrasyon ve motivasyon kaybı gibi birtakım psikolojik olumsuzlara da yol açtığı ortaya konulmuştur (Savaş, 2021).

UEYTÖ’de ve avantaj-dezavantaj alt boyutlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görölmüştür. Cinsiyet değişkeni bağlamında elde edilen bu sonuçla daha önce uzaktan eğitime yönelik tutum çalışmaları sonuçlarıyla tutarlılık gösteren birçok çalışma bulunmaktadır (Aktaş vd., 2020; Arslan & Korkmaz, 2019; Ateş & Altun, 2008; Barış, 2015; Çakır & Arslan, 2020; Demir & Narlıkaya, 2020; Döğer, 2022; Durmuş & Bağcı, 2013; Kışla, 2005; Özçelik & Atmaca, 2022; Özüdoğru & Hişmanoğlu, 2016; Ulusoy, 2017; Yağan, 2021; Yavuz, 2016; Yıldız, 2016). Elde edilen bu sonuçlara göre cinsiyetin uzaktan eğitim modeline yönelik tutum üzerinde etkili olmadığını söylenebilir.

UEYTÖ ve avantaj-dezavantaj alt boyutlarının motivasyon türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görölmüştür. Covid-19 salgınının öğrencilerde kaygı bozukluğu, derslere odaklanamama, konsantrasyon ve motivasyon kaybı gibi birtakım psikolojik olumsuzlara da yol açtığını ve bunun uzaktan eğitime olan tutum ve algıyı olumsuz etkilediği ifade edilmiştir (Savaş, 2021). Demirbilek (2020), Covid-19 salgınının uzaktan eğitim alan öğrencilerin akademik motivasyonlarını büyük ölçüde olumsuz şekilde etkilediğini ortaya koymuştur. Yeşilyurt (2021) da, uzaktan eğitimde yaşanan olumsuzlukların öğrencilerin motivasyonlarını oldukça düşürdüğünü belirtmektedir. Bundan ötürü de öğrencilerin hangi türde bir motivasyona sahip olduğu önemli olmamaktadır. Ayrıca Covid-19 salgınının olumsuz psikolojik etkilerinden daha çok kız öğrencilerinin ve devlet okullarındaki öğrencilerin etkilendiği tespit edilmiştir (Savaş, 2021). Bu bilgilerden yola çıkıldığında çalışmadaki ADEB öğrencilerinin devlet üniversitesi öğrencilerinden ve %84,5’inin (169) kız öğrenciden oluşması sözü edilen psikolojik problemleri (kaygı bozukluğu, derslere odaklanamama, konsantrasyon ve motivasyon kaybı gibi) yaşama ihtimalini ve dolayısıyla motivasyon türünün uzaktan eğitime yönelik tutumu belirlemede etkinliğini ortadan kaldırdığını düşündürmektedir.

UEYTÖ ve avantaj alt boyutlarının not ortalaması/akademik performans değişkeni açısından ele alındığında ise 3,00-4,00 not ortalamasına sahip olanların diğer not ortalamalarına sahip olanlara göre daha yüksek oranda uzaktan eğitim yöntemini daha avantajlı buldukları görölmektedir. Bu sonuç Demir ve Narlıkaya (2020) ve Yenilmez ve Ersoy (2009) tarafından yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. Bu durum yüksek not ortalamasına sahip öğrencilerin doğal olarak uzaktan eğitimin öğrencide gerektirdiği birtakım özellikleri bulundurmasıyla ilişkilendirilebilir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarında ise not ortalamaları / akademik performans değişkenininin uzaktan eğitimin dezavantajları açısından anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Buna göre ise Karcıoğlu ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan çalışmayla tutarlılık göstermemekte olup çalışmalarında uzaktan eğitiminin dezavantajlarının akademik başarıya göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ancak not

ortalaması/akademik performansa göre anlamlı bir farklılığın olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Yardımcıoğlu vd., 2021; Yenilmez vd., 2017).

UEYTÖ ve avantaj-dezavantaj alt boyutlarının salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunma/bulunmama değişkeni açısından ele alındığında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. ADEB öğrencilerinin %15'i (30 öğrenci) salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunurken, %85'i (170 öğrenci) salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %85 gibi büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitime yönelik bir deneyimlerinin olmaması hiç şüphesiz uzaktan eğitime olan tutumlarını olumsuz etkilemiştir. Elde edilen bu sonuç Güler ve arkadaşlarının (2022) yaptıkları çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ancak salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunma açısından uzaktan eğitime yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği çalışmalar da bulunmaktadır (Ateş & Altun, 2008; Demir & Narlıkaya, 2020; Kışla, 2005).

UEYTÖ ve avantaj alt boyutunun sınıf değişkeni açısından ele alındığında ise anlamlı bir farklılaşmanın 2. sınıflar ile 3. sınıflar, 2. sınıflar ile hazırlık sınıfı arasında olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre 2. Sınıfların, 3. Sınıf ve hazırlık sınıfına kıyasla uzaktan eğitimi daha avantajlı buldukları görülmektedir. Uzaktan eğitimin dezavantaj alt boyutunda ise sınıf değişkeninin uzaktan eğitimin dezavantajları açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Bu çalışmadaki gibi sınıf düzeylerinin uzaktan eğitime yönelik tutumda anlamlı bir farklılık oluşturduğu çalışmalar (Demir & Narlıkaya, 2020; Durmuş & Bağcı, 2013; Durmuş & Kaya, 2011; Göldağ, 2021; Yakar & Yıldırım, 2021) bulunmakla beraber anlamlı bir farklılık oluşturmadığı araştırmalar da (Ateş & Altun, 2008; Bayram vd., 2019; Karcıoğlu vd., 2022) bulunmaktadır. Uzaktan eğitime yönelik tutumda sınıf değişkeni açısından elde edilen bu farklılığın temelinde not ortalamasının etkin olduğu düşünülmektedir. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği ve avantaj alt boyutlarının not ortalaması/akademik performans değişkeni açısından ele alındığında 3,00- 4,00 not ortalamasına sahip olanların diğer not ortalamalarına sahip olanlara göre daha yüksek oranda uzaktan eğitim yöntemini daha avantajlı bulduklarını tespit edilmiştir. 3,00-4,00 not ortalamasına ise en fazla %59,1 oranla 2. sınıflar sahip olmaktadır.

ADEB öğrencilerinin Covid-19 salgını sonrası eğitim yöntemi olarak %66, 5 (133 öğrenci) oranla yüz yüze eğitim yöntemini tercih ederken, uzaktan eğitim yöntemini %50 oranda verimli bulmamaktadırlar. Çalışmadaki bu sonucu destekleyen başka birçok çalışmalar da bulunmaktadır (Demirbilek, 2020; Döğner, 2022; Han & Demirbilek, 2021; Karcıoğlu vd., 2022; Özçelik & Atmaca, 2022; Savaş, 2021). Ancak Günel ve Güler (2021), Pınar ve Dönel-Akgül'ün (2020) çalışmalarında öğrencilerin sistemsel sorunların çözümüyle uzaktan eğitiminin salgın süresince yüz yüze eğitim göre iyi ve kabul edilebilir bir alternatif olarak gördüklerini tespit etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlara ek olarak birtakım önerilerde bulunulacak olursak şunlar söylenebilir:

Salgın sonrası uzaktan eğitimi ele alan çalışmaların çoğunluğunda olduğu gibi Alman dili ve edebiyatı bölüm öğrencileriyle yapılan bu çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitim yöntemine olumsuz tutumlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu olumsuz tutumların temelinde elbette öğrencilerin eğitimlerine beklenmedik ve hazırlıksız olarak mecburen uzaktan eğitim yöntemiyle devam etmesiyle karşı karşıya kaldığı birçok sıkıntılar (bilgi ve deneyim eksikliği, uzaktan eğitim uygulamalarına dair altyapı sorunları, odaklanamama vb.) yer almaktadır.

Alman dili ve edebiyatı öğrencilerinin, ölçeğin dezavantajlar boyutundaki en yüksek ortalamaya sahip olan "uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir" maddesiyle uzaktan eğitim yönteminin öğrenme sürecindeki genel etkinliği konusunda olumsuz bir tutumda oldukları anlaşılmaktadır. Bu ise salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan birçok yetersizlik ve

buna bağılı sıkıntılarla açıklanabilir. Uzaktan eğitim uygulamalarının etkinliğinin sağlanması açısından üniversitelerin uzaktan eğitim merkezlerini bu doğrultuda her açıdan ele alıp geliştirmeleri gerekmektedir.

Alman Dili ve Edebiyatı öğrencilerin oldukça büyük çoğunluğu salgından önce bir uzaktan eğitim programında bulunmamış olmasından kaynaklı bilgi ve deneyim eksikliğinin tutumlara olumsuz yansıdığı ve bu nedenle de salgından sonra yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini düşündürmektedir. Bu bağlamda gerek kurumsal bazda gerek öğretim elemanı ve öğrenci bazında uzaktan eğitim çerçevesinde bilgi ve deneyim eksikliklerinin giderilmesine yönelik eğitim faaliyetlerine yer verilmesi (seminer, toplantı, konferans v.b.) önem kazanmaktadır. Ayrıca bazı derslerin uzaktan eğitimle verilmesi hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarındaki yetkinlikleri açısından verimli olacaktır.

Alman Dili ve edebiyatı öğrencilerden yüksek not ortalamasına (3,00 – 4,00) sahip olanların uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutumda oldukları görülmektedir. Bu ise akademik başarı durumu ile uzaktan eğitime olan tutum arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu göstermekle beraber yüksek not ortalamasına sahip olan öğrencilerin uzaktan eğitimin istediği özerk öğrenme beceri yetkinliği olan öğrenci profilini kısmen de olsa taşıdığını düşündürmektedir. Bu bağlamda özerk öğrenme becerilerinin öğrencilerde etkin kılınmasına yönelik ders düzenlemelerine gidilmesi yararlı olacaktır.

5. Kaynakça

- Ağır, F., Gür, H., & Okçu A. (2008). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmeye yönelik geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 3(2), 128-139.
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Alakuş, A.O. (2003). Öğretme-Öğrenme sürecinde uzaktan öğretim ve Türkiye'deki yansımaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(6), 72-82.
- Altuntaş-Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim kurumlarında covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim durumu hakkında öğrencilerin tutumlarının araştırılması: Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.
- Arslan, F., & Korkmaz, Ö. (2019). İlahiyat lisans tamamlama uzaktan eğitim öğrencilerinin etkileşim kaygıları ve uzaktan eğitime dönük tutumları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 12-25.
- Ateş, A., & Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Ayyıldız, S. Ü., Günlük, M., & Erbey, S. N. (2006). Muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitime yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32), 1-14.
- Barış, M. F. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T., & Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.586113>

- Cengiz, E., & Tüzüm, V. M. (2004). Dağıtım kanalı eğitiminde web tabanlı uygulamaların kullanılması ve dağıtım kanalı için bir örnek uygulama. M. Yalvaç ve S. Gülseçen (Eds.), *First International Conference on Innovations in Learning for The Future: E-Learning: 26-27 October 2004* içinde (ss. 549-566). İstanbul University.
- Cinkara, E., & Bağçeci, B. (2013). Learners' attitudes towards online language learning; and corresponding success rates. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 14(2), 118-130.
- Çakınberk, A., & Demirel, E. T. (2010). Örgütsel bağlılığın belirleyicisi olarak liderlik: Sağlık çalışanları örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 103-119.
- Çakır, R., & Arslan, F. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2020(15), 114-133. <https://doi.org/10.46778/goputeb.732565>
- Demir, Ö. & Narlıkaya, Z. (2020). Covid-19 salgını sürecinde muhasebe ve finans derslerini alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının araştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2894-2904. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2104>
- Demirbilek, N. (2020, Eylül 10-13). Uzaktan öğretime ilişkin bazı görüşler (Bingöl Üniversitesi örneği). *VIIth International Eurasian Educational Research Congress Tam Metin Bildiri Kitabı* içinde (ss. 1343-1353). Anı.
- Dick, G. N. (2002). The potential attraction of online distance education: Lessons from the telecommuting literature. *The design and management of effective distance learning programs* içinde (ss. 37-54). IGI Global.
- Dinçer, S. (2006). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. *Akademik Bilişim*, (1), 65-68.
- Doğan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrim-içi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 483-504. <https://doi.org/10.37217/tebd.655955>
- Döğner, D. (2022). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Covid 19 Salgını Sürecinde Uzaktan Yürütülen Müzik Eğitimi Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 860-874. <https://doi.org/10.17755/esosder.1038901>
- Durmuş, A., & Bağcı, H. (2013). Öğretmen adaylarının web tabanlı öğretime yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 219-224.
- Durmuş, A., & Kaya, S. (2011). Computer and instructional technologies preservice teachers' attitudes regarding distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (28), 661-666. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.125>
- Eleman.net (2024) İngilizce Öğretmenliği Olan Bölümler <https://www.eleman.net/bolum/ingilizce-ogretmenligi/universiteler> adresinden 15.04.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Ersoy, N. Ş. (2015). Uzaktan İngilizce dersinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 95-106.
- Göldağ, B. (2021). Meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1207-1229. <https://doi.org/10.17679/inuefd.916058>
- Güler, H., Demirtaş, E., & Edi, A. (2022). Covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 348-373.
- Günel, Y., & Güler, A. G. (2021). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik memnuniyet algılarının incelenmesi, *International Journal of Economic and Administrative Academic Research*, 1(2), 54-73.

- Han, F., & Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin covid-19 salgını süresince yürütülen zorunlu uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 12(44), 182-203. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2897>
- Hayran, O. (2012). *Sağlık bilimlerinde araştırma ve istatistik yöntemler*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*. (2. baskı). Routledge.
- İşman, A. (1999, Kasım 15-16). *Uzaktan eğitim: EDOK uzaktan eğitim merkezi*. Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Ankara, Türkiye.
- Johnson, S. D., Aragon, S. R., & Shaik, N. (2000). Comparative analysis of learner satisfaction and learning outcomes in online and face-to-face learning environments. *Journal Of Interactive Learning Research*, 11(1), 29-49.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi* (12.baskı). Nobel.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of social and humanities sciences research*, 7(53), 1262-1274. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1868>
- Karcıoğlu, R., Kılıçarslan, Ş., & Alpa, K. (2022). Covid-19 pandemi döneminde lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim kapsamında muhasebe derslerine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 1-22.
- Keskin, M., & Özer-Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 6(1), 47-48. <http://dx.doi.org/10.5455/jmood.20160307122823>
- Kışla, T. (2005). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları*. (Tez No. 162473) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Matthews, D. (1999). The origins of distance education and its use in the United States. *The Journal*, 27(2), 67.
- Metin, A. E., Karaman, A., & Şaştım, Y. A. (2017). Öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine bakış açısı ve uzaktan eğitim İngilizce dersinin verimliliğinin değerlendirilmesi: Banaz Meslek Yüksekokulu. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640-652.
- Özçelik, N., & Atmaca, E. (2022). Hazırlık programı öğrencilerinin çevrim içi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşleri: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 55-77.
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi*. (Tez No. 175903) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özüdoğru, F., & Hişmanoğlu, M. (2016). Views of freshmen students on foreign language courses delivered via e-learning. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 17(1), 31-47. <https://doi.org/10.17718/tojde.18660>
- Pepeler, E., Özbek, R., & Adanır, Y. (2018). Uzaktan eğitim ile verilen İngilizce dersine yönelik öğrenci görüşleri: Muş Alparslan Üniversitesi örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3), 421-429. <https://doi.org/10.18506/anemon.345152>
- Pınar, M. A. & Dönel-Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.

- Savaş, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin Covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim deneyimine yönelik algıları. *Yükseköğretim Dergisi*, 11, 309-320. <https://doi.org/10.2399/yod.20.744889>
- Şirin, R., & Tekdal, M. (2015). İngilizce dersinin uzaktan eğitimine yönelik öğrenci görüşleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(1), 323-335.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. (5. Baskı). Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1),25-34.
- Ulusoy, B. (2017). *Uzaktan eğitime yönelik öğrenci tutumları üzerine karşılaştırmalı bir çalışma: Abd/Türkiye örneği*. (Tez No. 453008) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ushida, E. (2005). The role of students' attitudes and motivation in second language learning in online language courses. *Calico Journal*, 23(1), 49-78.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim* (1. Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Yağan, S. A. (2021). Üniversite öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşleri. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 4(1), 147-174.
- Yakar, L., & Yıldırım, Z. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının ve e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-21. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.781097>
- Yardımcıoğlu, M., Şıtak, B., & Yörük, A. (2021). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe eğitimine karşı tutumlarının COVID-19 pandemi döneminde incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 155-180.
- Yavuz, R. (2016). *Eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ile İngilizce dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişki*. (Tez No. 446042) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yenilmez, K., & Ersoy, M. (2009, Ekim 7-9). Secondary mathematics teacher candidates' opinions about distance education. *Proceeding of 3rd International Computer and Instructional Technologies Symposium* (ss. 1190-1193) içinde. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yenilmez, K., Turğut, M., & Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107. <https://doi.org/10.17556/erziefd.305902>
- Yeşilyurt, E. (2021). Koronavirüs (Covid-19) pandemisinin açık bir sistem olarak eğitime yansması. *INSAC International Congress on Scientific Developments for Social and Education Sciences*, Konya, Türkiye, 27- 28 Mart 2021, ss.114-127.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455852>